

HOE LID WORDEN VAN SIWE?

Door uw bijdrage te storten op rekening 001-3088106-90 van
SIWE vzw • Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven.

Jaarlijkse bijdrage: sympathiserend lid: € 12,50 • steunend lid: vanaf € 25,00.
Ieder lid ontvangt zowel het SIWE-Magazine als de SIWE-Nieuwsbrief.

De werking van het SIWE-trefpunt wordt mogelijk gemaakt door de financiële steun van:

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

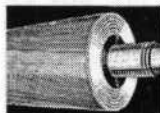

REMY

FORTIS
BANK

Solid partners. Flexible solutions

Ateliers BONTE

SIWE Nieuwsbrief

Nummer 8 - maart 2003

van de stichting Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (SIWE)

ONTMOETINGS DAG

Jaarlijkse Siwe Ontmoetingsdag in het Vlaamse Filmmuseum en -Archief te Leuven

Kom de originele fragmenten van de Belgische
en Leuvense pioniers van de cinematografie
mee bewonderen.

15 maart 2003

Programma

13.45-14.00: Ontvangst deelnemers

14.00-14.10: Verwelkoming in de bioscoop-
zaal van het museum door:

- André CRESENS, voorzitter SIWE
- Jos HOEYBERGHS, afgevaardigd beheerder
Vlaams Filmmuseum en -archief

14.10-14.30: Projectie van een korte film
over de geschiedenis van de cinematografie
(Emile Degelin, 1958)

14.30-15.15: Arthur VAN GEHUCHTEN, pio-
nier van de cinematografie in België en in
Leuven (met projectie van originele fragmen-
ten)

Geneviève AUBERT, Universitaire Ziekenhuizen
Saint-Luc (UCL), Brussel

15.15-15.30: Ontstaan en doelstellingen
van het Vlaams Filmmuseum en -archief te
Leuven, infrastructuur en collectiebeheer, de
actuele problematiek

Jos HOEYBERGHS, afgevaardigd beheerder
Vlaams Filmmuseum en -archief

15.30-16.30: Geleid bezoek aan het museum
(eventueel ook de reserves met de documen-
tatie of het filmmagazijn)

Gelegenheid tot vragen stellen

16.30: Projectie van een korte film over de
productie van een grammofoonplaat
(Jean Clouzot, Raymond Swarts, ca. 1950)
Nakaarten bij een drankje en een hapje

Redactieadres: SIWE • Stapelhuisstraat 15 • 3000 Leuven • Tel. & fax: 016-58 43 42

E-mail: info@siwe.be • Website: www.siwe.be • Verschijnt tweemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: André Montald • Mercatorpad 14/301 • 3000 Leuven

Afgiftekantoor: 3360 BIERBEEK • Erkenningsnummer: P209286 • PB-nummer: BC 1608

BC 1608
P.B. - P.P.
België - Belgique

Afgiftekantoor: 3360 BIERBEEK
Erkenningsnummer: P209286

Afzender: SIWE
Stapelhuisstraat 15
3000 Leuven

PRAKTISCH

Inschrijvingskosten: € 5 per persoon te storten op rekeningnummer 001-3088106-90 van S.I.W.E., Stapelhuisstraat 15, 3000 Leuven

Gelieve uw deelname te bevestigen op het secretariaat van SIWE.

Tel./Fax: 00 32 (0) 16 58 43 42

E-mail: info@siwe.be

Plaats en bereikbaarheid

Vlaams Filmmuseum en -archief

Vander Kelenstraat 30

3000 Leuven

Tel.: 016 22.69.06

Met de auto: op de ring rond Leuven richting Tienen aanhouden – aan de Tiense Poort centrum inslaan naar Blijde Inkomststraat – deze volgen tot aan het Ladeuzeplein – voorsorteren voor Parking Ladeuze (= grote ondergrondse parking) – te voet verder – de Vander Kelenstraat is de straat aan de overzijde van het Ladeuzeplein, in het verlengde van de Blijde Inkomststraat.

Te voet: vanaf het station: 15' wandelen – Martelarenplein oversteken richting Bondgenotenlaan – in de Bondgenotenlaan 3de straat links tot aan het Ladeuzeplein – 3de straat rechts is de Vander Kelenstraat.

MUSEUMNIEUWS

Het Vlaams filmmuseum en -archief niet meer uit Leuven weg te denken?

Het Vlaams filmmuseum en -archief (erkend door de Vlaamse gemeenschap) is na zijn succesvolle opening in 1988 niet meer uit Leuven weg te denken.

Deze regel citeren we uit de folder van het museum zelf. Maar de stichter Jos Hoeyberghe zet hier momenteel een groot vraagteken achter. Zowel de Minister van Cultuur, Van Grembergen, als de stad Leuven zelf denken hier anders over.

Volgens de Minister zou het museum moeten overgeheveld worden naar Antwerpen en

opgenomen worden in een Beeldcentrum. Volgens Hoeyberghe betekent dit de teloorloping van het typische Vlaamse karakter van het museum, omdat het zou verdwijnen in de massa van het Koninklijk Belgisch filmarchief. De minister fundeert deze overgang op het argument dat dit museum te Leuven te lokaal is. Als we er de bezoekerslijsten bijhalen, blijkt dat alle Vlaamse provincies vertegenwoordigd zijn.

Niettegenstaande de eminente Jan Hoet oordeelde dat het Filmmuseum en -archief wel degelijk geïntegreerd moet worden in de Leuvense museumsite, toont de stad zelf geen enkele interesse en geeft hiervoor zelfs geen duidelijke argumentatie.

Nochtans trekt het museum jaarlijks 6000 bezoekers naar Leuven en vinden bepaalde onderdelen van de collectie hun weerga in West-Europa niet. Het is tevens een actief museum waar de bezoeker bijvoorbeeld zelf in de huid van een cameraman of filmmonteur kan kruipen en aantrekkelijke activiteit voor tal van scholen.

Naar onze mening moet voor dit waardevol Leuvense museum een toekomst verzekerd worden.

Wat kan je er beleven?

• Het museum

In het museum wordt een overzicht gegeven van de film op technische gebied, vanaf het schimmenspel tot aan de video. Er staan meer dan 1000 toestellen tentoongesteld. Naast de vele professionele filmapparatuur komen ook de toestellen gebruikt door amateurcinemasten ruim aan bod. Na een rondgang door heen het museum wordt aan de bezoeker gedemonstreerd hoe een film wordt gemonteerd. men kan aan de montagetafel zitten en zelf eens proberen. Achter of voor de televisiecamera's gaan staan kan ook.

• Het archief

Het archief bevat 20.000 filmrollen die door producenten of distributeurs in bewaring worden gegeven. Daarnaast worden heel wat films bewaard van amateurs en van particulieren. Al deze films geven ons een beeld van het leven in Vlaanderen in vroegere tijden. Het archief beschikt eveneens over een uitgebreide documentatie zoals: draaiboeken, sce-

nario's, affiches, foto's en heeft een grote bibliotheek.

• De filmprojectie

Films bewaren voor de toekomst is belangrijk. Even belangrijk is het publiek de mogelijkheid te bieden om de films uit het archief te bekijken. Wekelijks worden in het Vlaams filmmuseum en -archief dan ook de films vertoond, die niet meer in de bioscopen te zien zijn.

• Geleide bezoeken voor scholen en groepen

Scholen en verenigingen kunnen op afspraak een geleid bezoek brengen aan het Vlaamse filmmuseum. Voor scholen is een project uitgewerkt rond film waarin verschillende taken zijn verwerkt. De leerkrachten die rond het thema film wensen te werken kunnen dit project aanvragen. Met het televisiemateriaal kunnen de leerlingen binnen het museumgebouw een stukje eigen televisie maken. Na een bezoek aan het museum kan een zelfgekozen film uit het archief worden bekeken.

• Studie en opzoekingen

De archieven en de kennis van het Filmmuseum staan ter beschikking van studenten, pers, radio en televisie.

CONTACTADRES

Leopold Vander Kelenstraat 30

B-3000 Leuven

Tel.: 016 22 74 15

Fax: 016 21 18 00

AGENDA

Erfgoedweekend
26 en 27 april 2003

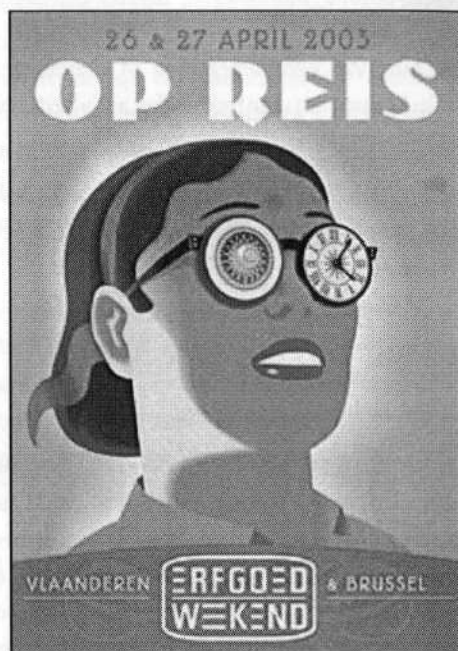
De Open monumentendag, die kent u ongetwijfeld: de dag in september waarop het grote publiek en beleidsmakers op alle niveaus warm worden gemaakt voor het maatschappelijk belang en de schoonheid van monumenten en andere waardevolle gebouwen (het onroerend erfgoed)

Het Erfgoedweekend doet in de lente – in 2003 op 26 en 27 april – hetzelfde, maar dan met het roerend en immaterieel erfgoed. Dit is minder monumentaal, maar net zo belangrijk als onze gebouwen.

SIWE neemt op 26 en 27 april as. deel aan het Erfgoedweekend ingericht door het Ministerie van de Vlaamse Cultuur door een stand op te stellen in een type M1 treinwagon te Baasrode van de "Belgische Vrienden van de Stoomlocomotief".

Het thema van het Erfgoedweekend 2003 is "Op Reis". SIWE zal ter dier gelegenheid een reeks merkwaardige toestellen onder het motto "Over reizen en radiogolven" ten toon stellen. Bovendien zullen de eigenschappen van elektromagnetische golven worden gedemonstreerd.

Als eerste toestel is er een zendtoestel dat dienst deed ter gelegenheid van de Belgische Zuidpoolexpeditie ten tijde van het Geofysisch Jaar (1957-58). Onder leiding van Adrien de Gerlache de Gomery was er van 1897 tot 1899

de Belgica-expeditie met overwintering in het antarctische pakijs. Zijn zoon, Gaston de Gerlache, ondernam van 1957 tot 1959 een tweede expeditie op het antarctische continent met de oprichting van de Koning Boudewijn-basis. Er volgden nog een derde (1959-60) en een vierde (1960-61) expeditie. Naast de vele wetenschappers, onderzoekers en technici waren er verschillende radio-operatoren. Ze beschikten over de nodige radio-zendapparatuur doch ernaast was er dit zendtoestel dat werd gebruikt om contact te onderhouden met zendamateurs over de hele wereld. Het was gebouwd om uitsluitend gebruikt te worden op de kortegolfbanden toegewezen aan zendamateurs.

Een tweede toestel is een vliegtuigontvanger afkomstig uit een Lockheed Constellation uit de jaren 1950.

Een derde toestel is een Philips radio ontvanger speciaal ontworpen om gebruikt te worden in legerkantines. Het toestel is uitgerust om zowel op het net als op een 12V autobatterij te worden aangesloten en kon slechts in werking worden gesteld door gebruik te maken van een sleutel.

Een ander toestel is een "draagbare" (gewicht 10 kg) radio ontvanger uit de 30-er jaren. Het is een toestel merk Trialmo van Belgisch fabrikaat uit 1931. Het is uitgerust met 5 radiobuizen (type A442, A415, B443) en ingebouwde raamantenne. Binnen het toestel is ruimte voorzien voor accumulatoren. Het toestel doet het nog steeds doch nu via een netvoeding. De catalogus uit 1931 vermeldt voor dit toestel een verkoopprijs van 5350 frank.

De Belgische vrienden van de stoomlocomotief

De BVS vzw beoogt de instandhouding van historisch spoorwegmaterieel en tracht een beeld te geven van hoe een spoorbedrijf vroeger werkte.

Hiervoor huurt de BVS van de Belgische Spoorwegen de enkelsporige spoorlijn Dendermonde-Puurs. Deze spoorlijn is ongeveer 14 kilometer lang en heeft 5 stations namelijk: Dendermonde, Baasrode-Noord, Sint-Amands, Oppuurs en Puurs. In Baasrode-Noord bevindt zich het rollend materieel van

de BVS en de BVS-boekenshop.

De vzw BVS heeft verschillende soorten historisch materieel, deels van de vereniging, deels privé-bezit.

Zo bezitten zij ondermeer een Cockerill stoomlocomotief uit 1907 met verticale ketel, momenteel wordt deze ingereden tussen de stations Baasrode-Noord en Sint-Amands. Een Duvel stoomlocomotief (1946) met een klassieke horizontale ketel, daarentegen is buiten dienst, wegens een defecte koperen vuurkist. Een rangeerlocomotief uit 1957 is wel nog actief. Voor een volledig overzicht van dit materieel kan je terecht op www.stoomtrein.be.

Wat staat er concreet op het programma?

Activiteit 1 van BVS: tentoonstelling "reizen per trein in eigen land en daarbuiten"

Een tentoonstelling over het reizen per trein in de directe omgeving en daarbuiten. Met o.a. een collectie affiches gebruikt door de verschillende spoorwegmaatschappijen. Ook wordt een deel van het luxueuze reizen per

trein getoond, zoals met de bekende Orient Express.

Activiteit 2 van BVS: Een reis van dorp tot dorp.

Maak een reis met de stoomtrein zoals aan het begin van de 20ste eeuw gewoon was.

Activiteit 3 van SIWE: Tentoonstelling Over reizen en radiogolven

PRAKTISCH

Waar en wanneer?

Alle activiteiten hebben plaats in het station Baasrode-Noord, Fabrieksstraat 118, 9200 Baasrode (Dendermonde) en zijn zaterdag en zondag doorlopend open van 10 tot 18 uur.

Bereikbaarheid

Met de auto: Naar het station van Baasrode, dit ligt ten zuiden van Baasrode (7 km ten oosten van Dendermonde aan de Fabriekstraat. Deze straat verbindt het Centrum van

Baasrode met de N17 naar Mechelen. Op het station zijn voldoende parkeerplaatsen.

Met de trein:

- Via het station van Dendermonde: met ICI uit Brussel of Lokeren met IRf uit Mechelen of Gent-St.-Pieters Lijn 53 en 60 uit het spoorboekje
- Via het station van Puurs met IRq uit St. Niklaas of Mechelen Lijn 54 uit het spoorboekje

NIEUWE BOEKEN

Het Belgische geëmailleerde reclamebord – La plaque émaillée belge

Jan De Plus en Mario Baeck

265 x 245 mm, 160 p., 415 afbeeldingen in

kleur, 322 geëmailleerde platen, kaft in karton. Weyrich Edition, place de la Foire, 6840 Neufchâteau

www.weyrich-edition.be

IN DE KIJKER

Arthur Van Gehuchten De levensloop van een pionier

Arthur Van Gehuchten zag het levenslicht te Antwerpen in 1861. In 1881 ging hij aan de Katholieke Universiteit te Leuven wetenschappen studeren. Bij de gekende plantkundige Jean-Baptiste Carnoy (1836-1899) maakte hij kennis met de celleer en de microscopie. In 1887 promoveerde hij met grootste onderscheiding tot doctor in de wetenschappen en in 1894 tot doctor in de geneeskunde. Hij werd te Leuven benoemd tot professor in de anatomie en in die hoedanigheid bestudeerde hij de structuur van de hersenen en verrichtte onderzoek naar ziekten van het zenuwstelsel. Te Leuven werd voor hem in 1908 de eerste leerstoel neurologie in België ingesteld. Zijn woning, Leopoldstraat 36 te Leuven, werd bij de Duitse inval in 1914 verwoest en hij verhuisde naar Cambridge in het Verenigd Koninkrijk, waar hij op 9 december 1914 overleed.

De publicaties van Van Gehuchten *Le système nerveux de l'homme* (1893) en het postuum verschenen *Les Maladies nerveuses* (1920) zijn nog steeds basiswerken inzake neurologie. Hij werkte samen met buitenlandse onderzoekers zoals de Duitser Edinger en de Spanjaard Ramon y Cajal. In de internationale medische literatuur is hij nog steeds de meest geciteerde Belgische geneeskundige uit de 19de eeuw.

Arthur Van Gehuchten hechtte veel belang aan de illustratie van zijn lessen, lezingen en publicaties. Hij werd actief lid van de Association Belge de Photographie (ABP), een gegeven dat in de academische biografieën gewoonlijk achterwege gelaten wordt. In die hoedanigheid woonde hij in november 1895 de eerste filmprojecties bij van de gebroeders Lumière in het auditorium voor natuurkunde te Leuven. Spoedig beseftte hij het belang van het medium film voor zijn onderzoek en hij begon zijn patiënten die aan zenuwziekten leden, te filmen. Zijn filmen zijn bewaard gebleven, het zijn de oudste filmen van Belgische oorsprong die bewaard worden in het Koninklijk Belgisch Filmarchief te Brussel. Van Gehuchten deed alles zelf: de opnamen maken, de filmen ontwikkelen en kopiëren evenals de projecties. Gangstoornissen, reflexbewegingen en syndromen die worden veroorzaakt door zwakke spieren vormen het grootste deel van zijn unieke verzameling.

Van Gehuchten was van 1900 tot 1902 voorzitter van de Leuvense afdeling van de ABP. In die periode richtte hij mee projectie-avonden in die meestal doorgingen in het dierkunde-auditorium. Hij nam ook deel aan foto-wedstrijden en behaalde o.a. in 1896 een eerste prijs in een wedstrijd rond kinderfoto's. In de Leuvense afdeling vinden we de namen terug van nog andere professoren zoals, De Walque, Gilson, Janssens, Verriest, Debaisieux en Ranwez. Meer dan 600 originele gelatineplaten van Van Gehuchten zijn bewaard gebleven.

